

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei: Dijktraject Baarlo - Hout-Blerick

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

23 maart 2023 / projectnummer: 3296

1 Advies in het kort

Het Waterschap Limburg wil samen met andere partijen¹ het dijktraject Baarlo - Hout-Blerick langs de Maas versterken. Daarnaast willen zij maatregelen nemen om te zorgen dat de Maas ook in de toekomst voldoende water kan bergen en afvoeren en streeft men naar herstel van kwelgeulen en een beekmonding om de waterkwaliteit te verbeteren. Tenslotte wordt gezocht naar mogelijkheden voor wonen en recreatie in het gebied. De som van deze maatregelen moet bovendien de ruimtelijke kwaliteit en het landschap helpen versterken. Voor het besluit over het programma² is een plan-milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het Waterschap heeft, mede namens de andere betrokken partijen, de Commissie gevraagd te adviseren over het MER.

Wat blijkt uit het MER?

In het MER zijn vier alternatieven onderzocht voor het behalen van de doelstellingen voor hoogwaterbescherming, rivierverruiming, beekherstel en gebiedsontwikkeling³. Alternatief 1 is het 'goedkoopste alternatief' en houdt vooral in dat de huidige dijk wordt versterkt en wordt doorgetrokken naar de 'hoge gronden'. Alternatief 4 is het meest ingrijpend en gaat uit van verlegging van de dijk over een relatief grote lengte en de aanleg van een hoogwatergeul. De andere alternatieven bevinden zich grofweg daar tussenin.

De alternatieven zijn vergeleken op basis van 'dominante criteria' (rivierkunde, geohydrologie, investeringskosten en schade, agrarisch gebruik en ruimtelijke kwaliteit), doelbereik en overige effecten. Het MER laat zien dat alternatief 1 de minste gevolgen heeft voor geohydrologie en agrarisch gebruik, maar tevens het minste bijdraagt aan de doelen voor rivierverruiming, kwelgeul- en beekherstel en gebiedsontwikkeling. Alternatief 4 biedt hiervoor de meeste kansen, maar heeft grotere negatieve gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit en grondwaterstand.

Mede op basis van de effectbeoordeling, bestuurlijke overwegingen en draagvlak in de omgeving is een voorkeursalternatief (VKA) voorgesteld. Dit VKA bevat vooral elementen uit alternatief 2, maar laat een aantal elementen daarvan achterwege, zoals weerdverlaging⁴ en een deel van de kwelgeulen. Het VKA wordt op hoofdlijnen vastgelegd in het ontwerp programma. In de planuitwerkingsfase worden ontwerp, inrichting en eventuele aanvullende maatregelen verder uitgewerkt.

Hoe beoordeelt de Commissie het MER?

Het MER is systematisch van opbouw en bevat meerdere onderdelen (samenvatting, deel A, deel B1 en B2, deel C1 en C2 en diverse bijlagen) die zich elk op een ander aspect van het MER richten. Deel A en B gaan in op 'dominante criteria' en doelbereik, deel C op

---

¹ Initiatiefnemers voor het programma zijn naast het Waterschap: de provincie Limburg, de gemeente Peel en Maas, de gemeente Venlo en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

² De genoemde partijen stellen een gezamenlijk programma op, dat door alle partijen zal worden vastgesteld. Hiermee wordt geanticipeerd op de Omgevingswet, die naar verwachting in 2022 van kracht wordt.

³ In het ontwerp programma wordt hiervoor de term 'economische structuurversterking' gehanteerd.

⁴ Een weerdverlaging is het afgraven van het relatief vlakke gedeelte van het winterbed van de Maas (weerd, waard of uiterwaard). Daardoor ontstaat meer ruimte voor waterberging. De weerd heeft in de huidige situatie vaak een agrarische functie.

milieueffecten. Mede doordat goede kaartjes, profielen en overzichtstabellen ontbreken is het MER lastig leesbaar, vooral voor niet-ingevoerde lezers. De (milieu)effecten van de alternatieven zijn niet eenvoudig uit het MER af te leiden.

De Commissie constateert dat eerdere besluiten van de Stuurgroep en het draagvlak in het gebied een belangrijke rol hebben gespeeld bij de afbakening van de alternatieven en bij de keuze van het VKA.⁵ In het VKA zijn keuzes gemaakt die vanuit de doelstellingen van het project en op grond van milieueffecten niet goed te begrijpen zijn: weerdverlaging en kwelgeulen leiden tot relevante verlaging van de waterstanden en bieden veel mogelijkheden voor natuurherstel en -ontwikkeling, waterkwaliteit en ruimtelijke kwaliteit. Deze elementen zijn wel onderdeel van alternatief 2, maar niet van het VKA zonder dat daarvoor duidelijke argumenten zijn gegeven.⁶ Dit lijkt in strijd met het voornemen om een integraal plan met een duidelijk beeld voor de toekomst vast te stellen.

Het MER legt veel nadruk op de 'dominante criteria', die niet goed onderbouwd zijn en weinig milieucriteria bevatten. De meeste milieueffecten komen pas in deel C van het MER aan de orde. Andere argumenten kunnen vanzelfsprekend een rol spelen in de besluitvorming, maar deze krijgen in het MER nu veel nadruk; het doel van het MER is om de *milieueffecten* goed te kunnen meewegen bij het besluit. Doelstellingen, milieuaspecten en andere belangen lopen in het MER door elkaar en overzichtelijke tabellen met effectscores ontbreken. Daardoor is onduidelijk welke rol het milieubelang heeft gespeeld in de afwegingen voor het VKA. Gezien bovenstaande beveelt de Commissie aan om in het definitieve programma de gemaakte keuzes beter te onderbouwen vanuit de projectdoelstellingen en het milieubelang en aan te geven welke ruimte de nadere uitwerking van het VKA biedt om deze te optimaliseren.

De Commissie is van mening dat in het MER nog belangrijke informatie ontbreekt. **Deze informatie is essentieel om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen in de besluitvorming over het Programma.** Het gaat om de volgende punten:

- De samenvatting geeft geen evenwichtig en volledig beeld van de belangrijkste (milieu)informatie die relevant is voor de besluitvorming. De samenvatting gaat niet in op de milieueffecten, maar geeft alleen een kwalitatieve beschrijving van 'dominante criteria'. Zoals hierboven aangegeven zijn keuzes in het voorkeursalternatief hierdoor vanuit de projectdoelstellingen en het milieubelang niet goed te begrijpen.
- De effecten van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige natuur, en mogelijke maatregelen om dit tegen te gaan, zijn onvoldoende beschreven. Zo wordt de verlaging van de stikstofbelasting door het uit productie nemen van (bemeste) landbouwgrond niet in de beoordeling betrokken. Dit is van belang voor de afweging van het VKA.

De Commissie adviseert de ontbrekende informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het programma. In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

---

⁵ Zo is door de Stuurgroep vooraf reeds besloten om de dijk in het zuidelijk deel van het deelgebied Baarlo-Noord niet te verleggen, zonder dat de (milieu)argumenten daarvoor helder zijn. De Stuurgroep heeft dominante criteria bepaald en richtinggevende keuzes gemaakt waardoor alternatieven 3 en 4 bij voorbaat niet realistisch bleken.

⁶ In enkele zienswijzen is ook aangegeven dat het schrappen van de elementen weerdverlaging en (zuidelijke) kwelgeulen niet goed begrepen wordt en ongewenst is, zeker met het oog op de lange termijn. De waterstandverlaging door het VKA is (in vergelijking met alternatief 2) dermate beperkt dat niet uitgesloten is dat op een later moment nieuwe ingrepen nodig zijn.

Figuur 1: Voorkeursalternatief dijktraject Baarlo – Hout-Blerick (bron: ontwerp Programma)

Achtergrond

De dijkverbetering Baarlo – Hout-Blerick is onderdeel van het hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei. Voor de besluitvorming wordt – zoals voor alle projecten die onderdeel vormen van het hoogwaterbeschermingsprogramma – het MIRT-spelregelkader gevolgd.⁷ De m.e.r.-procedure

⁷ MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport. Het MIRT bevat plannen en projecten waarin het Rijk samenwerkt met andere (regionale) overheden en partijen. Het MIRT-“spelregelkader” maakt onderscheid in een aantal vaste beslistmomenten: Startbeslissing, Verkenning, Voorkeursbeslissing, Planuitwerking, Projectbeslissing, Realisatiefase en Opleveringsbeslissing.

maakt onderdeel uit van de verkenningsfase en de planuitwerkingsfase. Binnen deze fasen vindt op verschillende momenten besluitvorming plaats. Aan het einde van de verkenningsfase wordt de keuze voor het Voorkeursalternatief (VKA) vastgelegd in een programma, dat bestuurlijk zal worden vastgesteld door het Waterschap Limburg, Provincie Limburg, gemeente Peel en Maas, gemeente Venlo en het Ministerie van IenW. Voor het besluit hierover is een plan-MER opgesteld, omdat het programma kaderstellend is voor een m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit (categorie D3.2., wijziging van een primaire waterkering) en omdat een Passende beoordeling noodzakelijk is met het oog op mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Het VKA wordt in de planuitwerkingsfase verder uitgewerkt in een Projectbesluit van het Waterschap (dat goedgekeurd moet worden door de Provincie Limburg) en omgevingsplannen van de gemeentes Peel en Maas en Venlo. Deze besluiten zijn m.e.r.-beoordelingsplichtig.

Waarom een advies?

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval het Algemeen Bestuur van het Waterschap Limburg, Provinciale Staten van Limburg, de gemeenteraden van Venlo en Peel en Maas en het Ministerie van IenW – besluit over de vaststelling van het programma.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3296](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar beoordeling toe. Aan deze beoordeling koppelt zij enkele aanbevelingen in een 'kader'. Het uitvoeren daarvan is volgens de Commissie essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij het besluit over het programma. Aanbevelingen die niet in een kader staan zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming – nu en in de toekomst – te verbeteren.

2.1 Samenvatting onvolledig en niet evenwichtig

De samenvatting van het MER is weinig toegankelijk en biedt volgens de Commissie geen evenwichtig en volledig beeld van de belangrijkste milieu-informatie die relevant is voor de besluitvorming. De aanleiding en de opgaven voor het project zijn voldoende duidelijk beschreven. De beoordeling van de alternatieven en de gemaakte keuzes in het voorkeursalternatief (VKA) zijn echter niet evenwichtig en niet goed te volgen. In de volgende paragrafen gaat de Commissie hier nader op in.

De effecten van de alternatieven zijn in de samenvatting alleen beschreven voor 'dominante criteria'. Dit betreft criteria die voortkomen uit de projectdoelstellingen (rivierkunde, ruimtelijke kwaliteit) en een enkel milieuaspect (geohydrologie), maar ook criteria als investeringskosten, schade en agrarisch gebruik/toekomstwaarde. De effecten van de alternatieven hierop zijn beknopt en kwalitatief beschreven, maar niet op een eenduidige en

overzichtelijke manier vergeleken. De milieueffecten van de alternatieven komen in de samenvatting verder niet aan bod. Dit geldt zowel voor negatieve effecten als voor kansen op positieve effecten, bijvoorbeeld voor natuur. Een scoretabel, die een overzicht geeft van positieve en negatieve effecten per alternatief, ontbreekt zowel in de samenvatting als in het MER zelf. Daardoor is voor burgers en besluitvormers geen goed overzicht te krijgen van de voor- en nadelen van de alternatieven.

De samenvatting bevat een aparte paragraaf 'besluitvorming', waarin richtinggevende keuzes en het VKA zijn toegelicht. De gemaakte keuzes zijn vanuit het milieubelang én vanuit de doelstellingen van het project niet goed te volgen (zie verder § 2.2. van dit advies). Andere factoren en belangen, zoals kosten, bestuurlijk draagvlak (bereidheid om financieel bij te dragen) en het 'gebiedsproces' lijken een grote rol te spelen bij de gemaakte keuzes. Doordat deze factoren in het MER en in de samenvatting vermengd zijn met doelstellingen en milieueffecten is onduidelijk welke rol het milieubelang én de projectdoelstellingen hebben gespeeld bij de besluitvorming.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voordat een besluit wordt genomen over het programma, een aangepaste samenvatting op te nemen, waarin:

- dominante criteria, projectdoelstellingen en overige criteria worden onderbouwd (zie ook §2.3.1 van dit advies);
- de milieueffecten en het doelbereik van de alternatieven en het voorkeursalternatief overzichtelijk (in een tabel) worden weergegeven en los worden gekoppeld van de effecten op andere thema's (zoals kosten, draagvlak, agrarisch gebruik).

2.2 Alternatieven en voorkeursalternatief

Studiealternatieven vertegenwoordigen de bandbreedte aan mogelijkheden

Uit het MER blijkt dat de 'scope' voor het project op voorhand is ingeperkt door het besluit van de Stuurgroep om de dijk in het zuidelijk deel van het deelgebied Baarlo-Noord niet te verleggen. De (milieu)argumenten hiervoor worden uit het MER niet helder. De Commissie beveelt aan om in het definitieve programma de argumenten voor deze 'inperking' van de oplossingsrichtingen nader toe te lichten.

Het MER beschrijft vier 'studiealternatieven' en – binnen de alternatieven 2 en 3 – twee varianten voor het dijktraject Baarlo – Hout-Blerick. Alternatief 1 gaat vooral uit van versterking van de bestaande dijk. Alternatief 4 gaat uit van een forse verlegging van de dijk en een permanent watteroerende hoogwatergeul die in verbinding staat met de Maas. Alternatieven 3a en 3b zijn, met hoogwatergeulen, afgezwakte vormen van alternatief 4. Alternatieven 2a en 2b gaan uit verlegging van de dijk ten noorden van Baarlo en van kwelgeulen en weerdverlaging langs de Maas. Deze kwelgeulen leiden daarmee tot meer riviergebonden natuur in dit landschap. De alternatieven vertegenwoordigen volgens de Commissie goed de bandbreedte aan mogelijkheden om de doelen van het project te realiseren.

Keuzes VKA vanuit doelstellingen en milieueffecten deels onlogisch

Het voorkeursalternatief (VKA) – dat de basis vormt voor de nadere uitwerking – bevat voornamelijk elementen uit alternatief 2. Daarin wordt een gedeelte van de dijk teruggelegd, maar wordt geen hoogwatergeul gerealiseerd. Het VKA wijkt echter op een aantal belangrijke

punten af van alternatief 2. Sommige keuzes zijn vanuit de doelstellingen van het project en de milieueffecten niet goed te volgen:

- 'Weerdverlaging' is wel onderdeel van alternatief 2, maar niet van het VKA. Ook de kwelgeulen uit alternatief 2 komen slechts gedeeltelijk terug in het VKA. Uit het MER blijkt dat weerdverlaging en kwelgeulen leiden tot een aanzienlijke bijdrage aan de waterstandsdaling. Door het schrappen hiervan blijft bij het VKA een waterstandsdaling van slechts 4,5 cm over, terwijl alternatief 2a en 2b tot respectievelijk 13,2 en 12,7 cm waterstandsdaling leiden. Zeker met het oog op de wens om een oplossing te kiezen voor de lange termijn, is deze keuze niet goed te begrijpen.⁸ De maatregelen kunnen mogelijk ook leiden tot verbetering van de grondbalans⁹ en tot vermindering van stikstofemissies (zie verder § 2.3.3. van dit advies).
- De weerdverlaging en kwelgeulen leveren bovendien een belangrijke bijdrage aan de KRW-doelen (zo blijkt ook uit het MER) en substantiële versterking van natuurwaarden. De meerwaarde voor natuur komt overigens in het MER nauwelijks tot uitdrukking, aangezien de beschrijving van de effecten op natuur (vanaf p. 163 in het MER) alleen aandacht besteedt aan de negatieve effecten.
- De zuidelijke aansluiting van de dijk op de hoge gronden wijkt in het VKA af van alle studiealternatieven. Het gekozen ontwerp gaat niet uit van de kortste route naar de hoge gronden en lijkt daardoor zowel vanuit de systeemopgave (het waterbergend vermogen neemt af) als vanuit het criterium 'landschap leidend' niet logisch.
- Voor de monding van de Kwistbeek is in het VKA anders dan in alternatief 2 een technische en ruimtelijk minimale oplossing gekozen, die sterk ingegeven lijkt te zijn door bestaande grondposities en draagvlak. Deze oplossing is nog weinig uitgewerkt, wat ook geldt voor de overige beken die de dijk moeten passeren. De meerwaarde voor de doelen voor beekherstel (KRW) blijft daarmee onduidelijk.
- Het MER besteedt geen aandacht aan de effecten van het amoveren van een fors aantal woningen. Het VKA leidt tot het verwijderen en herbouwen van 13 tot 19 woningen, omdat deze anders onvoldoende beschermd zullen zijn tegen hoogwater. Het is onduidelijk in hoeverre het amoveren van woningen heeft meegewogen in de keuze voor het VKA.

De Commissie constateert dat het milieubelang in veel gevallen een ondergeschikte rol lijkt te spelen bij de keuzes in het VKA. Dit geldt ook voor een deel van de doelstellingen (systeemopgave, beekherstel, KRW). Andere factoren, zoals kosten, grondposities, bereidheid tot financiering en draagvlak onder bewoners en bedrijven in het plangebied lijken een grote rol te hebben gespeeld. Aanvullend op de aanbeveling in § 2.1. om een aangepaste samenvatting op te stellen, beveelt de Commissie aan om de gemaakte keuzes in het VKA beter te onderbouwen en hierbij expliciet onderscheid te maken in doelbereik, milieueffecten en overige aspecten.

Aandachtspunten voor uitwerking VKA

Het ontwerp programma legt de hoofdlijnen van het VKA vast, maar laat ruimte voor nadere ontwerp- en inrichtingskeuzes. Op sommige onderdelen – bijvoorbeeld in het dijkontwerp – lijken al gedetailleerde keuzes te zijn gemaakt, maar deze zijn op grond van het MER niet

---

⁸ Uit het MER blijkt dat dit een wens is die voortkomt uit het omgevingsproces. Daarin hebben bewoners, ondernemers en andere stakeholders aangegeven dat integrale besluitvorming over alle ontwikkelingen in het gebied wenselijk te vinden. Ook uit ingediende zienswijzen blijkt dat stakeholders duidelijkheid willen over de inrichting van het gebied voor de lange termijn en dat de keuze voor het VKA op dit aspect niet goed te begrijpen is.

⁹ Doordat grond die vrij komt bij de weerdverlaging en graven van geulen elders in het gebied kan worden gebruikt.

altijd goed te volgen. In het MER ontbreken gedetailleerde kaarten en profielen van het gebied en van de gekozen oplossingen.

Gezien de hierboven geconstateerde onduidelijkheid over de gemaakte keuzes in het VKA en de relatief geringe bijdrage die het VKA lijkt te leveren aan sommige projectdoelstellingen beveelt de Commissie aan om de ruimte die het VKA biedt - en de grote hoeveelheid relevante informatie over de opgaven en mogelijke maatregelen die het uitgebreide en langdurige voorbereidingstraject heeft opgeleverd - zoveel mogelijk te benutten in het vervolgproces.¹⁰ Daarbij zijn vooral elementen van belang die een grotere bijdrage leveren aan de projectdoelstellingen en het optimaliseren vanuit natuur- en milieubelang. Denk daarbij onder andere aan het (alsnog) nader onderzoeken van de mogelijkheden voor weerddverlaging en kwelgeulen in het winterbed van de Maas.

In het MER en het ontwerp programma is aangegeven dat enkele waterkeringen in het plangebied aangemerkt zullen worden als 'niet primaire kering' of maatwerkkering. Daarbij wordt gesuggereerd dat het beheer van dergelijke maatwerkkeringen zal worden overgedragen aan derden. Gesteld wordt dat daarmee eenzelfde beschermingsniveau kan worden aangehouden als voor primaire keringen.¹¹ Deze stelling is niet onderbouwd en lijkt erg optimistisch. De Commissie beveelt aan hier in de planuitwerkingsfase meer aandacht aan te besteden.

2.3 Effectbeoordeling

2.3.1 Dominante en overige criteria onvoldoende onderbouwd

In hoofdstuk 4 van het MER is het beoordelingskader voor de vergelijking van de alternatieven beschreven. Omdat in deze verkenningsfase vooral een afweging op hoofdlijnen wordt gemaakt, is onderscheid gemaakt tussen dominante en overige criteria. De dominante criteria worden beschouwd als doorslaggevend in deze fase van besluitvorming. Het gaat om criteria voor de thema's rivierkunde, geohydrologie, investeringskosten en schade, agrarisch gebruik/toekomstwaarde¹² en ruimtelijke kwaliteit.

De keuze voor dominante criteria is begrijpelijk en zorgt in beginsel voor een transparante en overzichtelijke afweging van de hoofdkeuzes. Het feit dat het thema 'ruimtelijke kwaliteit' hiervan onderdeel uitmaakt geeft aan dat deze doelstelling (de 'vijf leidende principes') door de betrokken partijen als een belangrijk afwegingscriterium wordt gezien, omdat het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied de 'secundaire doelstelling' van het project is.

De Commissie plaatst echter een aantal belangrijke kanttekeningen bij de onderbouwing van de (dominante) criteria en de manier waarop dit in het MER is verwerkt:

- In het MER is niet onderbouwd waarom de genoemde thema's als dominant worden beschouwd. Enkele criteria, zoals geohydrologie en ruimtelijke kwaliteit, liggen voor de

¹⁰ Uit verschillende zienswijzen komt een behoefte aan 'duidelijkheid voor de langere termijn' naar voren.

¹¹ Tabel 20 op p. 113 van het MER geeft voor studiealternatief 2a en 2b aan: "Doordat de dijk in deelgebied Hout-Blerick wordt teruggelegd, liggen de woningen/bedrijven in dit gebied niet meer achter de primaire kering. Omdat de huidige dijk behouden blijft, houden ze wel de huidige bescherming."

¹² Het valt de Commissie op dat het thema 'agrarisch gebruik en toekomstwaarde' in hoofdstuk 4 wordt aangemerkt als dominant criterium, maar niet als zodanig terug komt in tabel 1 op p. 49 en 50.

hand aangezien dit voor de hoofdkeuzes belangrijke milieuaspecten en doelstellingen zijn. Investeringskosten, 'bereidheid financiering' en agrarisch gebruik betreffen echter belangen van een andere orde. Hoewel deze belangen ook bepalend kunnen zijn, zou de afweging daarvan – zeker in een MER – losgekoppeld moeten worden van de doelstellingen en de milieueffecten. Zoals eerder aangegeven leidt het vermengen van doelstellingen, milieueffecten en overige aspecten tot onduidelijkheid.

- De koppeling van het begrip 'toekomstwaarde' aan het agrarisch gebruik wekt de indruk dat er bij het opstellen van het MER bij voorbaat van uit wordt gegaan dat het gebied bij voorkeur agrarisch moet blijven. Elders is de term 'ontwikkelingsperspectief' gehanteerd, waarbij eveneens wordt uitgegaan van het belang van ondernemers. Dit betekent dat onder het criterium 'toekomstwaarde' kansen voor andere aspecten, zoals natuur en landschap, niet worden meegewogen.
- Bij de dominante criteria 'Waterstandsdeling en ruimtebehoud' en 'Omvang meestromend en bergend regime' lijkt sprake van een bepaalde mate van dubbel telling.
- Het amoveren van woningen ontbreekt geheel als beoordelingscriterium.¹³ Dit is opvallend aangezien de impact hiervan op bewoners groot kan zijn, het aantal te amoveren woningen per alternatief verschilt en effecten op functies (bedrijven, landbouw, recreatie) in het gebied wel zijn beoordeeld.
- Hoewel tabel 1 (p. 49/50 van het MER) een overzichtelijk beeld geeft van de gebruikte beoordelingscriteria is nergens in het MER eenzelfde overzichtelijk beeld gegeven van de beoordeling van de alternatieven en het VKA. In de samenvatting is alleen een kwalitatieve beschrijving van doelbereik en dominante criteria gegeven. In deel B van het MER zijn deze uitgebreider beschreven en onderbouwd. Pas in deel C van het MER wordt hetzelfde gedaan voor de milieueffecten. De effecten van het VKA zijn los beschreven van de effecten van de alternatieven. Nergens in het MER is echter een overzichtstabel met effecten van de alternatieven en voorkeursalternatief opgenomen.

Zoals aangegeven in § 2.1 van dit advies adviseert de Commissie om de dominante criteria en de beoordeling van doelbereik, milieueffecten en overige effecten expliciet te beschrijven en te onderbouwen in een aangepaste samenvatting van het MER. Bovenstaande opmerkingen kunnen daarin worden betrokken.

2.3.2 Effecten ruimtelijke kwaliteit en landschap lastig te volgen

Ruimtelijke kwaliteit is in het beoordelingskader aangemerkt als een van de dominante criteria, waardoor dit een groot gewicht krijgt bij de afweging tussen de alternatieven. Daarbij is verwezen naar de *Visie & leidende principes ruimtelijke kwaliteit Noordelijke Maasvallei*.¹⁴ Het geeft aan dat de betrokken partijen veel waarde hechten aan deze principes.

De Commissie constateert dat de beoordeling van de alternatieven op de aspecten ruimtelijke kwaliteit en landschap moeilijk te volgen is. De effectbeoordelingen zijn gebaseerd op uitgebreide beschrijvingen, maar goede gedetailleerde (hoogte)kaarten, ontwerptekeningen, profielen en andere illustraties ontbreken. Daardoor is bijvoorbeeld de keuze voor het VKA voor de zuidelijke aansluiting van dijk op de hogere gronden niet goed te begrijpen.

---

¹³ Voor het thema 'wonen' zijn de alternatieven wel beoordeeld op de criteria zichthinder, ruimtebeslag tuinen en passeerbaarheid van tuinen.

¹⁴ De vijf leidende principes zijn: 1. Landschap leidend; 2. Vanzelfsprekende dijken; 3. Contact met de Maas; 4. Welkom op de dijk; 5. Fundament en katalysator voor ontwikkeling.

Hoewel de effectbeoordeling lastig te volgen is leidt dit volgens de Commissie op het detailniveau van het Programma niet tot onjuiste conclusies over de effecten. Het vervolgtraject biedt voldoende ruimte om het project vanuit ruimtelijke kwaliteit te optimaliseren. De Commissie beveelt aan om in de planuitwerkingsfase gebruik te maken van voldoende gedetailleerde kaartmateriaal, profielen en andere illustraties. Daarmee kan de effectbeoordeling van ontwerp- en inrichtingskeuzes beter worden begrepen en worden veranderingen in het landschap beter inzichtelijk.

2.3.3 Effecten op natuur

Effecten stikstofdepositie onjuist beoordeeld

Voor de effecten op het Natura 2000-netwerk legt het MER terecht de focus op veranderingen in stikstofemissies als gevolg van dit project. De emissies in de aanlegfase zijn kwalitatief ingeschat op basis van het verwachte grondverzet: minst (1), middel (2 en 3), meest (4). De inschatting voor het VKA ontbreekt, maar de stikstofemissies hiervan kunnen in een volgende fase nader worden onderzocht.

Over de stikstofemissies van de gebruiksfase bevat het MER de volgende conclusie: *'de hoeveelheid stikstofdepositie in de gebruiksfase (eindsituatie) is gelijk aan de huidige situatie, op enkele ondergeschikte wijzigingen in beheer en onderhoud na, zodat effecten door stikstofdepositie voor de gebruiksfase zijn uitgesloten.'* Deze conclusie is volgens de Commissie onjuist. Hiermee wordt voorbij gegaan aan het feit dat alternatieven 3, 4 en vooral 2 leiden tot een functieverandering, doordat landbouwpercelen worden omgezet in verlaagde weerden en hoogwater- en kwelgeulen die als natuur worden beheerd. De arealen waarover dit plaatsvindt zijn nota bene in beeld gebracht voor het dominante criterium 'agrarisch gebruik en toekomstwaarde'. In de alternatieven 2a en 2b is sprake van ruim 230 ha functieverandering. Het staken van bemesting over 230 ha kan niet worden gezien als 'ondergeschikte wijziging in beheer en onderhoud' (§5.4 en H19 van het MER): de positieve stikstofeffecten hiervan zijn waarschijnlijk groter dan de tijdelijke emissies in de aanlegfase van het project. Door de beheerfase buiten beschouwing te laten, biedt het MER een onjuist beeld van de stikstofimpact van de alternatieven. Voor de besluitvorming ontbreekt daarmee het inzicht dat bepaalde alternatieven een bijdrage leveren aan de verlichting van de stikstofproblematiek. Voor het project betekent dit dat er, indien nodig, intern gesaldeer kan worden. Voor de regio betekent dit een verlichting van de opgave voor (agrarische) bedrijven elders.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voordat een besluit wordt genomen over het Programma, de beoordeling van de alternatieven op het aspect stikstofdepositie aan te passen op basis van bovenstaande, zodat de voor- en nadelen hiervan kunnen meewegen bij de keuze van het VKA.

Onvoldoende aandacht voor positieve effecten (kansen) voor natuur

De effecten op natuur zijn beschreven aan de hand van criteria beschermde gebieden (Natura 2000 en Nationaal Natuurnetwerk) en beschermde soorten. Deze beoordeling richt zich voornamelijk op mogelijke negatieve gevolgen en niet op de natuurwinst die met dit project kan worden behaald. Alleen bij de beoordeling van het doelbereik voor de KRW-opgaven beekherstel, kwelgeulen en weerdverlaging komt dit indirect enigszins tot uitdrukking. Deze beoordeling is echter niet kwantitatief. Zoals aangegeven in §2.2 van dit advies maakt het

MER daardoor niet duidelijk dat bijvoorbeeld de alternatieven 2a en 2b tot substantieel meer natuurherstel kunnen leiden dan de overige alternatieven, inclusief het VKA. De Commissie beveelt aan om deze constatering te betrekken bij het definitieve besluit over het Programma en bij de nadere uitwerking van het VKA expliciet aandacht te besteden aan de kansen voor natuurherstel en -ontwikkeling.

Zoals eerder aangegeven zijn kansen voor beekherstel en de KRW-opgave in het VKA ten opzichte van sommige studiealternatieven vrij summier ingevuld. Het gaat om een kort traject van de Kwistbeek tussen de watermolen van Baarlo en de Maas, waarvoor weinig ruimte beschikbaar is. Een ontwerp hiervoor ontbreekt nog. Voor de Tasbeek, Bosbeek en Springbeek is er volgens het MER 'geen opgave', maar moet de passage van de versterkte dijk nog wel worden uitgewerkt. Zeker gelet op de beperkte mogelijkheden bij de Kwistbeek lijkt het de moeite waard de opgave flexibel te hanteren. Bij nadere detaillering van ontwerp en inrichting zijn er naar verwachting ook bij deze beken nog mogelijkheden om de dijkpassage en uitmonding in de Maas natuurlijker te maken, met meer optrek van waterdieren. Bij de uitmonding van de Springbeek liggen ook nog mogelijkheden voor natuurherstel op een zeldzaam rivierduin en voor het verbeteren van de uitwisseling met het natuurgebied Savelkoul.¹⁵

---

¹⁵ Ook in een van de zienswijzen worden hiervoor suggesties gedaan.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Yttje Feddes

ir. Casper van der Giessen

drs. Allard van Leerdam

Marja van der Tas (voorzitter)

drs. Pieter Jongejans (secretaris)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Programma Baarlo – Hout-Blerick (vooruitlopend op de Omgevingswet).

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D03.2, "uitbreiding of wijziging van een primaire waterkering". Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Algemeen bestuur van het Waterschap Limburg (coördinerend), Provinciale Staten van Limburg, gemeenteraad van Venlo, gemeenteraad van Peel en Maas, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Initiatiefnemer besluit

Dagelijks Bestuur van het Waterschap Limburg, Gedeputeerde Staten van Limburg, College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Venlo, College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Peel en Maas, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 8 oktober 2021 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3296](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

